บทที่ 2
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทนี้จะนำเอาทฤษฎีที่เป็นที่นิยมใช้ในการประเมินราคาของ Options มาใช้ในการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการนำแนวคิดมาใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ และสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดราคาเพื่อทำการซื้อขายในตลาดอนุพันธ์ทางการเงินจริง ๆ โดยจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงทฤษฎีของ Black-Scholes ที่ใช้ในการประเมินตราสารสิทธิชนิดที่หุ้นไม่มีการจ่ายเงินปันผล รวมไปถึงการปรับปรุง Black-Scholes Model กรณีที่หุ้นมีการจ่ายเงินปันผล

ส่วนที่ 2 กล่าวถึงส่วนประกอบของมูลค่าตราสารสิทธิ ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดราคา Call Options

ส่วนที่ 3 กล่าวถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในผลงานการศึกษาทางด้านนี้ให้เพิ่มมากขึ้น

2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

2.1.1 ทฤษฎี Black & Scholes Model

ตั้งแต่ปี 1973 Fischer Black และ Myron Scholes ได้สร้างสูตรการประเมินค่า Options ที่ถือเป็นรากฐานของการประเมินค่าทรัพย์สิน หนี้สินทางการเงินยุคใหม่ โดยมีพื้นฐานแนวความคิดในการสร้างสูตรการประเมินค่าตราสารสิทธิ คือ ตลาดหุ้น ตลาดกู้ยืม และตลาดอนุพันธ์ ต้องมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน หากตลาดหุ้นได้กำหนดราคาหุ้น และตลาดกู้ยืม ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้แล้วตราสารสิทธิที่มีเงื่อนไขกำหนดไว้อย่างชัดเจน จะต้องมีราคาที่สัมพันธ์กับราคาในตลาดทั้งสองรวมกับเงื่อนไขที่กำหนดและคุณสมบัติที่สำคัญของหุ้น คือ ความแปรปรวนของตัวหุ้นเองและถ้าหากราคา Options ไม่ได้เป็นไปตามความสัมพันธ์ที่มีแล้วก็จะก่อให้เกิดโอกาสในการค้ากำไรขึ้น (arbitrage) (พิพัฒน์ พิทยาอัจฉริยกุล , 2538 : 47)

โดยที่ F. Black และ M. Scholes ได้เสนอ Black & Scholes Model ในการหาราคาสำหรับ Call Options แบบ European Options ที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผลก่อนวันสิ้นสิทธิภายใต้ข้อสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. อัตราดอกเบี้ยปราศจากความเสี่ยงมีค่าคงที่ตลอดช่วงอายุของตราสารสิทธิ

2. ราคาหลักทรัพย์ ในแต่ละช่วงเวลามีลักษณะเป็นอิสระต่อกัน (Random Walk) ในเวลาที่ต่อเนื่องกัน (Continuous Time) โดยที่การกระจายของราคาหลักทรัพย์ที่ควรจะเป็นอยู่ในแต่ละช่วงจะอยู่ในรูปของ Log Normal และค่าความเบี่ยงเบนของการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ (Volatility) มีค่าคงที่

3. หุ้นสามัญที่ระบุตามออปชั่นไม่มีการจ่ายเงินปันผล และไม่มีปัญหา Dilution Effect

4. Options มีลักษณะเป็นแบบ European Options คือผู้ถือสิทธิสามารถใช้สิทธิได้เฉพาะวันที่กำหนดให้เป็นวันสิ้นสุดการใช้สิทธิ (Expiration Date) เท่านั้น

5. ไม่มีค่าใช้จ่าย (Transaction Cost) ในการซื้อขายหลักทรัพย์และ Options

6. สามารถทำ Short Sell ได้

การประเมินมูลค่าตราสารสิทธิของ Black – Scholes มีสูตรในการคำนวณดังต่อไปนี้

2.1.1.1 สูตรสำหรับประเมินมูลค่าตราสารสิทธิ แบบยูโรเปียนชนิดที่หุ้นไม่มีการจ่ายเงินปันผล (Non – Dividends)

2.1.1.1.1 กรณี Call Options (จิรัตน์ สังข์แก้ว, 2540 : 631)

$$C = S\,N(d1) - Xe^{-r\tau} N(d2) \qquad (2.1)$$

เมื่อ

$$d1 = \frac{\ln(S/X) + (r + 0.5\sigma^2)\tau}{\sigma\sqrt{\tau}}$$

$$d2 = d1 - \sigma\sqrt{\tau}$$

โดย

- C คือ มูลค่า call ณ เวลาปัจจุบัน (Call Options)
- S คือ ราคาหุ้นสามัญ ณ เวลาปัจจุบัน (The Current Stock Price)
- X คือ ราคาตามสิทธิที่ระบุในออปชั่น (The Striking Price of Call Option)
- r คืออัตราดอกเบี้ยปราศจากความเสี่ยงซึ่งคิดทบต้นแบบต่อเนื่องต่อปีจากตราสารปราศจากความเสี่ยงและมีอายุครบกำหนดเช่นเดียวกับออปชั่น
- τ คือ ระยะเวลาคงเหลือของออปชั่น หน่วยเป็นปี (The Instantaneously Standard Deviation of Continously Compound Stock Return) โดยกำหนดให้ $\tau = T - t$

σ คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนทบต้นแบบต่อเนื่องต่อปีของหุ้น (Annual Standard Deviation Of The Stock Price)

ln คือ ฟังก์ชั่น Natural Logarithm

e คือ ฐานของฟังก์ชั่น Natural Logarithm ซึ่งเท่ากับ 2.71828

N(d) คือ ความน่าจะเป็นที่สุ่มจากการกระจายแบบ Normal ที่ค่าจะน้อยกว่า d

จากสูตรข้างต้น ค่า N(d) เป็นค่าความน่าจะเป็น (ที่ปรับค่าความเสี่ยงแล้ว) ที่ Call Options จะหมดอายุไปในสภาวะที่ทำเงินได้ (In-The-Money) กล่าวคือ เมื่อค่า N(d) ทั้งสองเทอมเข้าใกล้ 1 จะเป็นการบ่งว่ามีความน่าจะเป็นสูงมากที่จะมีการใช้สิทธิตามออปชั่น ดังนั้นมูลค่า Call Options จะเท่ากับ $S - Xe^{-rT}$ ซึ่งเป็นมูลค่าที่แท้จริงของ Call Options หรือราคาหุ้นในปัจจุบันลบด้วย มูลค่าปัจจุบันของราคาตามสิทธิ นั่นเอง

ถ้าค่า N(d) เข้าใกล้ศูนย์ แทบเป็นที่แน่นอนว่าจะไม่มีการใช้สิทธิตามออปชั่น สมการดังกล่าวจะบ่งว่าออปชั่นนั้นไม่มีมูลค่า

2.1.1.1.2 กรณี Put Options (John C Hull , 1993 : 225)

$$P = X e^{-rT} N(-d2) - SN(-d1) \qquad (2.2)$$

นอกจากหาค่า Put Options จากสมการข้างต้นนี้แล้วเรายังสามารถหาตราสารสิทธิชนิด Put Options ได้โดยใช้ความสัมพันธ์เสมอภาคระหว่าง Put Options กับ Call Options (Put-Call Parity Relationship) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างราคา Call Options , ราคา Put Options , ราคาหุ้นสามัญและราคาตราสารหนี้ที่ปราศจากความเสี่ยง โดยกำหนดให้ Call Options และ Put Options มีราคาใช้สิทธิและวันสิ้นสิทธิเท่ากันและให้มูลค่าไถ่ถอนของพันธบัตรทบดอกเบี้ยมีค่าเท่ากับราคาใช้สิทธิ ณ วันสิ้นสิทธิ การวิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้สามารถประเมินมูลค่า Put Options ในกรณีที่รู้มูลค่า Call Options ได้ โดยการวิเคราะห์นี้อยู่ภายใต้ข้อสมมุติฐานว่าเป็น Options ชนิด European Options ที่ให้สิทธิในหุ้นสามัญที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผล ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงได้ดังนี้

$$P + S = C + X$$

โดยที่

P คือ ราคา Put Options

S คือ ราคาหุ้นสามัญ

C คือ ราคา Call Options

X คือ ราคาพันธบัตรทบดอกเบี้ย

เนื่องจากในการลงทุนนี้จะประกอบไปด้วยการลงทุนสองทางเลือกที่มีระยะเวลาการลงทุนเท่ากันคือ

1. เป็นการซื้อ Put และ ซื้อหุ้น
2. การซื้อ Call และ ซื้อพันธบัตร

ดังนั้นในปัจจุบันมูลค่าของทรัพย์สินในการลงทุนทั้ง 2 ด้าน ต้องเท่ากัน นั่นคือ

$$P - C = S - X / (1 + rf)^T \qquad (2.3)$$

โดยที่ค่า $X / (1 + rf)^T$ คือมูลค่าปัจจุบันของ X หรือ PV (X) นั่นเอง

จากความสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถหาราคา Put Options ได้หากรู้ราคา Call Options ดังนี้

$$P = C - S + Xe^{-rft} \qquad (2.4)$$

2.1.1.2 การประเมินมูลค่าตราสารสิทธิแบบยูโรเปียน ชนิดที่หุ้นมีการจ่ายเงินปันผล

จากแบบจำลองข้างต้น ได้ตั้งข้อสมมุติฐานที่ว่าหุ้นที่ระบุไว้ในตราสารสิทธิไม่มีการจ่ายเงินปันผลตลอดอายุของออปชั่น ซึ่งโดยทั่วไป Call Options จะมีอายุสั้นคือ 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน หรือไม่เกิน 1 ปี ดังนั้น Call Options อาจจะไม่มีอายุอยู่ในช่วงที่บริษัทมีการจ่ายเงินปันผล ซึ่งในความเป็นจริงแล้วมีน้อยกรณีที่เป็นเช่นนั้น

ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงผลกระทบจากการจ่ายเงินปันผลจะแบ่งได้เป็น 2 กรณีคือ

2.1.1.2.1 กรณีที่ทราบจำนวนเงินปันผลที่จ่าย (Known Dividend Payment)

ในการปรับปรุงแบบจำลองในกรณีนี้จะเป็นการศึกษาวิธีการประเมินมูลค่าตราสารสิทธิแบบยูโรเปียนที่ทราบเงินปันผลและวันที่จ่ายเงินปันผลที่แน่นอน เนื่องจากในแบบจำลองเดิมของ Black-Scholes ไม่ได้คิดผลกระทบจากเงินปันผล ดังนั้นจะต้องมีการปรับปรุงแบบจำลอง Black-Scholes ให้คำนึงถึงเงินปันผลด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (เกรียงไกร ไชยศิริวงศ์สุข, 2542 :73-74)

(1) กำหนดวันหมดสิทธิในเงินปันผล (Ex-Dividend Date) และจำนวนเงินปันผลที่จ่ายเงินตลอดช่วงอายุเวลาของตราสารสิทธิ

(2) หามูลค่าปัจจุบันของเงินปันผลทั้งหมดตลอดช่วงอายุของตราสารสิทธิ โดยใช้อัตราลดค่าเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยง ตามสมการดังนี้

$$D = e^{-r(t1-t0)}D_1 + e^{-r(t2-t0)}D_2 + \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots + e^{-r(tn-t0)}D_n \qquad (2.5)$$

กำหนดให้

D คือ มูลค่าปัจจุบันของเงินปันผลทั้งหมดตลอดช่วงอายุของตราสารสิทธิ

D_1 , D_2 , ……, D_n คือจำนวนเงินปันผลที่กำหนดจ่ายในแต่ละช่วงเวลา

$t_1, \ldots\ldots\ldots, t_n$ คือวันหมดสิทธิในการจ่ายเงินปันผลแต่ละครั้ง โดย t_0 คือเวลาปัจจุบัน

(3) เนื่องจากหลังวันหมดสิทธิในเงินปันผล ราคาหุ้นจะมีค่าลดลงเท่ากับเงินปันผลที่ได้จ่ายไป (ไม่คำนึงถึงผลทางภาษี) ดังนั้นราคาหุ้นที่ใช้แทนค่าในแบบจำลอง Black-Scholes (S^*) จะต้องเป็นราคาหุ้นปัจจุบันหักด้วยมูลค่าปัจจุบันของเงินปันผลที่จะได้รับทั้งหมด นั่นคือ

$$S^* = S - D$$

(4) แทนค่าราคาหุ้นที่หักด้วยเงินปันผลลงในสมการที่ 2.1 และตารางที่ 2.2 ซึ่งจะได้แบบจำลองของ Black-Scholes Model ที่คำนึงถึงผลของการจ่ายเงินปันผลที่ทราบค่าได้ ดังสมการที่ 2.6 และสมการที่ 2.7

กรณี Call Options : $C = S^* N(d1) - Xe^{-r\tau} N(d2)$ (2.6)

กรณี Put Options : $P = X e^{-r\tau} N(-d2) - S^* N(-d1)$ (2.7)

โดยที่

$$d1 = \frac{\ln(S^*/X) + (r + 0.5\,\sigma^2)\,\tau}{\sigma\sqrt{\tau}}$$

$$d2 = d1 - \sigma\sqrt{\tau}$$

C = มูลค่าของ Call Options ที่ได้มีการปรับปรุงผลกระทบจากเงินปันผล

Di = จำนวนเงินปันผลจ่ายครั้งที่ i

ti = ระยะเวลาจนกระทั่งถึงการจ่ายเงินปันผล i

2.1.1.2.2 กรณีที่หุ้นมีการจ่ายเงินปันผลแบบต่อเนื่อง

ในกรณีนี้ Merton (John C.Hull, 1993 : 248) ซึ่งเป็นผู้ที่อธิบายการปรับค่าแบบจำลอง Black – Scholes ให้คำนึงถึงผลการจ่ายเงินปันผลแบบต่อเนื่อง เนื่องจากเขาเห็นว่าตราสารสิทธิในดัชนีราคาหุ้น (Index Options) ประกอบด้วยหุ้นจำนวนมากซึ่งมีการจ่ายเงินปันผลตลอดปี โดยที่ผลตอบแทนทั้งหมดในเงินปันผลของดัชนีราคาหุ้นหาได้จากผลตอบแทนของราคาหุ้นที่นำมาคิดเป็นดัชนีนั่นเอง ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่าการจ่ายเงินปันผลเป็นชนิดต่อเนื่อง อันเป็นที่มาของแบบจำลอง Black -Scholes - Merton (John C.Hull, 1993 : 248)ซึ่งได้ข้อสรุปการประเมินราคา Call Options ดังนี้

กรณี Call Options : $C = Se^{-q\tau} N(d1) - Xe^{-r\tau} N(d2)$ (2.8)

กรณี Put Options : $P = X e^{-r\tau} N(-d2) - S^{-q\tau} N(-d1)$ (2.9)

โดย

$$d1 = \frac{\ln(S/X) + (r - q + 0.5\,\sigma^2)\,\tau}{\sigma\sqrt{\tau}}$$

$$d2 = d1 - \sigma\sqrt{\tau}$$

ค่า q จากสมการ หมายถึง อัตราผลตอบแทนต่อปีของเงินปันผลชนิดต่อเนื่องจากหุ้นสามัญ

จากแบบจำลอง Black – Scholes โดย Merton จะสังเกตได้ว่าราคาหุ้นในปัจจุบันจะใช้อัตราผลตอบแทนจากเงินปันผล (q) เป็นอัตราลดค่า ในขณะที่ราคาใช้สิทธิเมื่อนำมาคิดเป็นมูลค่าปัจจุบันจะใช้อัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยง (r) เป็นอัตราลดค่า และมีข้อแตกต่างจากแบบจำลอง Black – Scholes อีกประการหนึ่งคือ พจน์ ($r+0.5\,\sigma^2$) ในการหาค่า d1 จะเปลี่ยนเป็น ($r - q + 0.5\,\sigma^2$) หากแทนค่า q = 0 ซึ่งหมายถึงไม่มีการจ่ายเงินปันผล จะพบว่าเป็นแบบจำลอง Black – Scholes นั่นเอง

2.1.2 ส่วนประกอบของมูลค่าของตราสารสิทธิ (Options Premium)

มูลค่าของตราสารสิทธิ (Options Premium) จะประกอบไปด้วยมูลค่าของ 2 ส่วนรวมกันคือ มูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) และมูลค่าตามเวลา (Time Value)

$$\text{Options Premium} = \text{Intrinsic Value} + \text{Time Value} \qquad (2.10)$$

(1) มูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value)

หมายถึง มูลค่าของตราสารสิทธิ ที่มีการใช้สิทธิโดยทันทีซึ่งจะหาได้จากส่วนต่างระหว่างราคาตลาดของทรัพย์สินอ้างอิงในปัจจุบันกับราคาใช้สิทธิที่ได้ระบุไว้

กรณีตราสารสิทธิชนิด Call

เมื่อวันหมดอายุของตราสารสิทธิมาถึง ผู้ถือตราสารสิทธิจะต้องตัดสินใจว่าจะใช้สิทธิที่มีอยู่หรือปล่อยให้สิทธินั้นหมดอายุไปขึ้นอยู่กับการเปรียบเทียบราคาตลาดของหุ้นสามัญ ณ ขณะนั้น (St) กับราคาใช้สิทธิ (X) นั่นคือ ณ วันหมดอายุถ้าราคาหลักทรัพย์มีค่าสูงกว่าราคาใช้สิทธิ ($St > X$) ผู้ถือสิทธิจะใช้สิทธิในการซื้อหุ้นสามัญที่ราคาใช้สิทธิ ซึ่งทำให้มูลค่าของ Call Options ณ วันนั้นมีค่าเท่ากับ St-X สภาวะนี้ถือว่าอยู่ในสภาวะที่ In-The-Money ผู้ถือสิทธิจะได้รับผลกำไรจากการใช้สิทธินั้น แต่ถ้าในวันหมดอายุนั้นราคาหลักทรัพย์มีค่าต่ำกว่าราคาใช้สิทธิ ($St < X$) ผู้ถือสิทธิก็จะไม่ใช้สิทธิ ปล่อยให้ตราสารสิทธินั้นหมดอายุไปแสดงว่าค่า Intrinsic Value มีค่าเท่ากับ 0 สภาวะนี้เราเรียกว่าอยู่ในสภาวะที่ Out-Of-The-Money ผู้ถือสิทธิจะขาดทุนจากการใช้สิทธิ

ถ้ากำหนดให้ St คือ ราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน

X คือ ราคาใช้สิทธิ (Exercise Price / Strike Price)

มูลค่าที่แท้จริงของ Call Options $= St - X$ กรณีที่ $St > X$

$= 0$ กรณีที่ $St \leq X$

เราอาจเขียนเป็นสมการได้ว่า ณ วันหมดอายุ มูลค่าที่แท้จริงของ Call Options คือ

$$C = \text{Max}(0, St - X)$$

นั่นคือค่าของ Call options นี้มีค่าเท่ากับ Intrinsic Value นั่นเอง ในวันหมดอายุจะไม่มีค่า Time Value เหลืออยู่ เนื่องจากผู้ถือสิทธิจะต้องตัดสินใจในวันดังกล่าวแล้วว่าจะมีการใช้สิทธิหรือปล่อยให้สิทธิที่มีอยู่หมดอายุไป ผลของ Intrinsic Value ในกรณีของ Call Options ตามแนวคิดของ Black – Scholes Model จะสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) และราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน ได้ตามภาพที่ 2.1 ซึ่งกำหนดให้ แกนตั้ง คือ มูลค่าที่แท้จริง และแกนนอน คือ ราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน โดยกำหนดให้ราคาใช้สิทธิอยู่ที่ E

จะได้ว่ากรณีของ Call Options ภาวะที่ Out-Of-The-Money คือ ภาวะที่ราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบันต่ำกว่าราคาใช้สิทธิ ภาวะที่ At-The-Money คือภาวะที่ราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบันเท่ากับราคาใช้สิทธิ และภาวะที่ In-The-Money คือภาวะที่ราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบันสูงกว่าราคาใช้สิทธิ

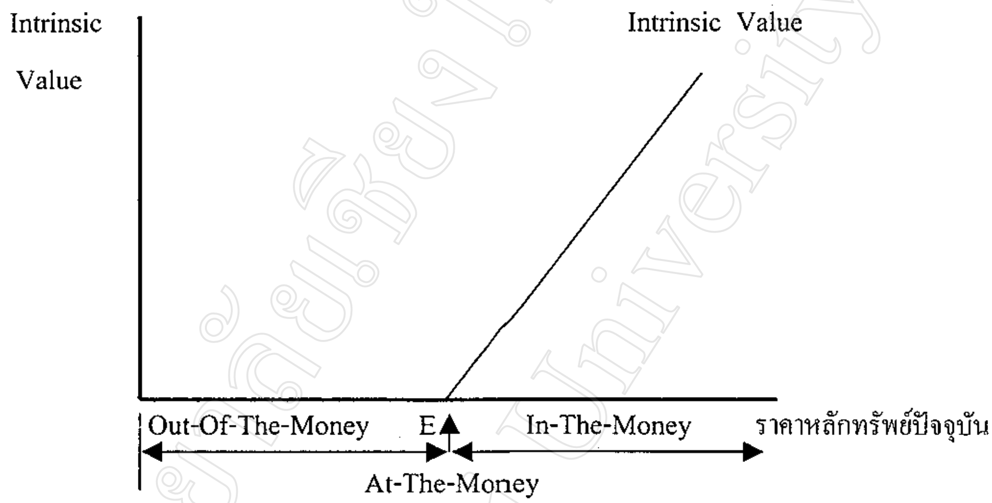

ที่มา : ยงยุทธ์ เสฏฐวิวรรธน์ (2541)

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) และราคาหลักทรัพย์ปัจจุบัน

กรณีตราสารสิทธิชนิด Put

กรณีนี้ผู้ถือสิทธิจะต้องตัดสินใจเช่นกันว่า ในวันหมดอายุจะใช้สิทธิที่มีอยู่ในการขายหลักทรัพย์หรือไม่ ถ้า ณ วันนั้นราคาหลักทรัพย์ (St) มีค่าต่ำกว่าราคาใช้สิทธิ (X) ผู้ถือตราสารสิทธิจะใช้สิทธิที่มีอยู่ แต่ถ้าราคาหลักทรัพย์ ณ ขณะนั้นมีค่าสูงกว่าราคาใช้สิทธิ ผู้ถือตราสารสิทธิจะไม่มีการใช้สิทธิ ปล่อยให้ตราสารสิทธิดังกล่าวหมดอายุไป แสดงว่าค่า Intrinsic Value ในภาวะนี้จะมีค่าเท่ากับ 0

ดังนั้น มูลค่าที่แท้จริงของตราสารสิทธิชนิด Put Options จะเป็นดังนี้

มูลค่าที่แท้จริงของ Put Options $= X - St$ กรณีที่ $St \leq X$

$= 0$ กรณีที่ $St > X$

เราสามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า ณ วันหมดอายุมูลค่าของสิทธิขายคือ

$$P = \text{Max}(0, X - St)$$

นั่นคือค่าของตราสารสิทธิชนิด Put Options จะมีค่าเท่ากับ Intrinsic Value นั่นเอง ซึ่งผลของ Intrinsic Value ในกรณีของ Put Options จะสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) และราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบันได้ตามภาพที่ 2.2

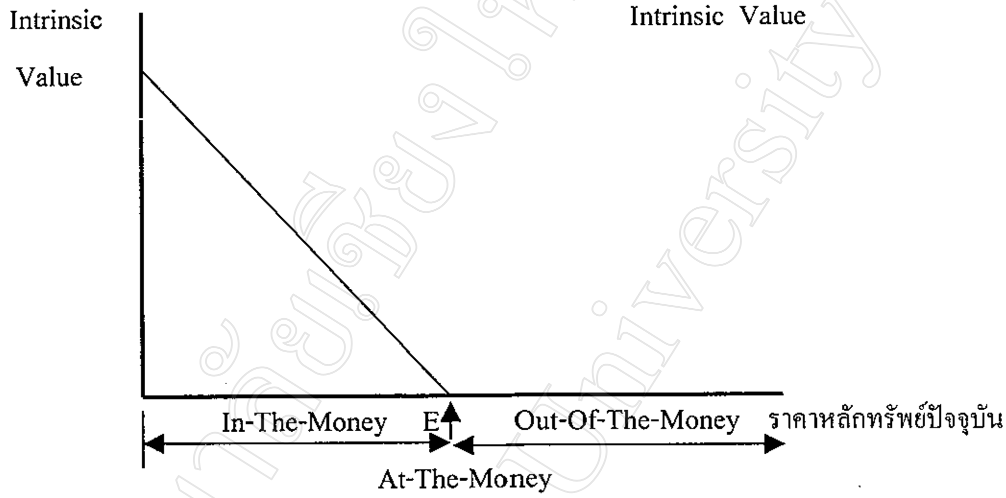

ที่มา : จิรัตน์ สังข์แก้ว (2540)

ภาพที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) และราคาหลักทรัพย์ปัจจุบัน

จากสภาวะดังกล่าวของตราสารสิทธิทั้งในชนิด Call Options และ Put Options สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงสภาวะของตราสารสิทธิชนิด Call และ Put

สภาวะของหุ้น	ชนิดของตราสารสิทธิ	
	Call Options	Put options
In –The- Money	St > X	St < X
At –The- Money	St = X	St = X
Out - Of -The- Money	St < X	St > X

ที่มา : จิรัตน์ สังข์แก้ว (2540)

(2) มูลค่าตามเวลา (Time Value)

คือมูลค่าของตราสารสิทธิ (Option Premium) หักด้วยมูลค่าที่แท้จริง(Intrinsic Value) ซึ่งแสดงถึงมูลค่าที่ยังมีอยู่ของตราสารสิทธิก่อนที่ตราสารสิทธิจะหมดอายุ ในกรณีที่ตราสารสิทธิยังไม่ถึงวันหมดอายุตราสารสิทธิมักจะมีค่า Time Value นั่นคือ ราคาของตราสารสิทธิมักจะสูงกว่า Intrinsic Value นั่นเองส่วนที่เกินมาเราจะเรียกว่าเป็น Time Value หากอายุของตราสารสิทธิยิ่งเหลือยาวเท่าไหร่ มูลค่าของตราสารสิทธิอันเกิดจากองค์ประกอบในส่วนที่เป็น Time Value ก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น เพราะโอกาสที่ราคาหลักทรัพย์จะเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ซื้อ Options ได้ยังมีอยู่มาก หรือเป็นมูลค่าที่ผู้ซื้อ Options มีโอกาสจะได้รับผลกำไรจากการเคลื่อนไหวในทิศทางที่ได้ประโยชน์ และโอกาสดังกล่าวจะลดลงตามลำดับเมื่อเข้าใกล้วันสิ้นสิทธิ ดังนั้นมูลค่าตามเวลาจึงเป็นบวกและแปรตามอายุของออปชั่นนั้น ดังแสดงในภาพที่ 2.3 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าของเวลา (Time Value) และระยะเวลาที่เหลืออยู่ (Time to Marturity) โดยกำหนดให้แกนตั้งเป็นมูลค่าตามเวลา และแกนนอนคือระยะเวลาที่เหลืออยู่จากเริ่มต้นสัญญาจนถึงระดับ 0 คือวันสิ้นสุดสัญญา

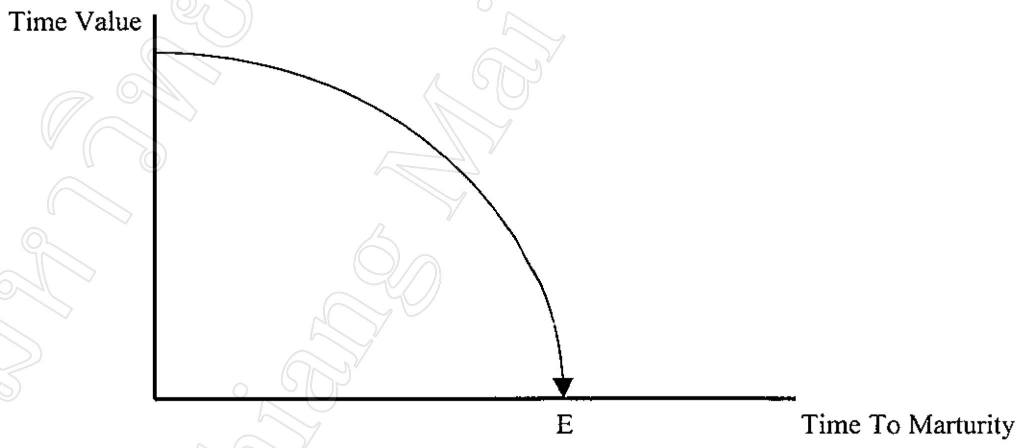

ที่มา : โครงการอบรมทางวิชาการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รุ่นที่ 4

ภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามเวลา (Time Value) และระยะเวลาจนถึงวันสิ้นสิทธิ (Time to Maturity)

ผลของ Time Value ทั้งในส่วนของ Call Options และ Put Options จะมีความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน และ Options Premium ในลักษณะของการเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ตามแต่การตั้งสมมุติฐาน ทั้งนี้การเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ในกรณีของ Black – Scholes Model นั้นมีการตั้งสมมุติฐานว่ามีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) ตามภาพที่ 2.4 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามเวลา (Time Value) และ

ราคาหลักทรัพย์ปัจจุบัน โดยให้แกนตั้งคือ มูลค่าตามเวลา แกนนอนคือ ระดับราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน จะได้มูลค่าตามเวลาจะมีค่าสูงสุดที่ At-The-Money และมูลค่าตามเวลาจะลดลงไปเรื่อย ๆ ทั้งด้าน In-The-Money และ Out-Of-The-Money ซึ่งถ้าหากรวมผลกระทบของ Intrinsic Value และ Time Value จะสามารถสร้างภาพแสดงมูลค่าของ Options ได้ดังภาพที่ 2.5 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคา Intrinsic Value กับ Time Value และราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน และภาพที่ 2.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคา Call Options Premium และราคาหลักทรัพย์ปัจจุบัน ซึ่ง Options Premium เกิดจากการรวมมูลค่าในส่วนของ Intrinsic Value และ Time Value นั่นเอง

(กรณี Call Options ตามแนวคิด Black-Scholes Model

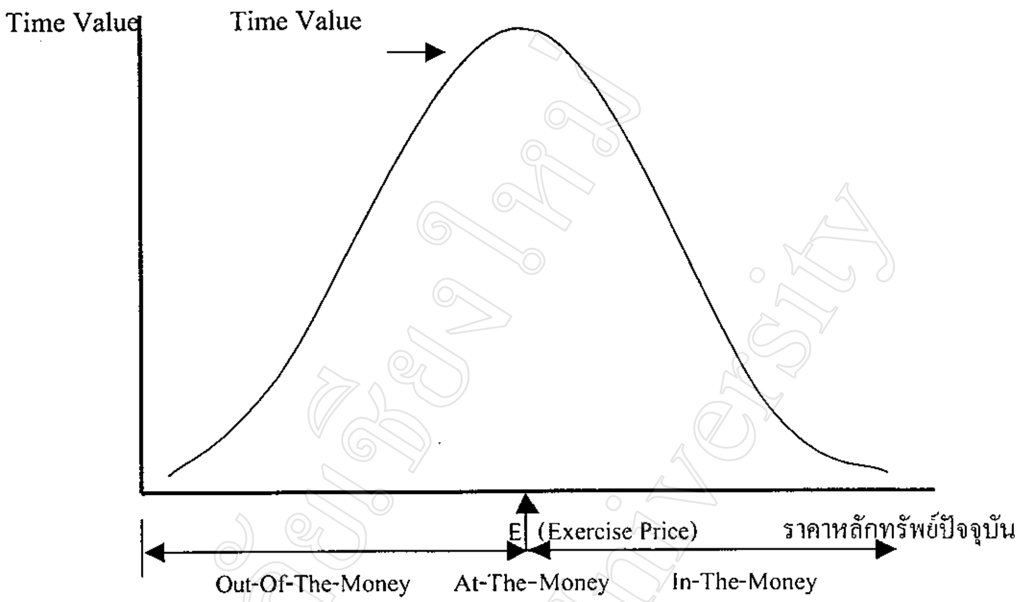

ที่มา : ยงยุทธ์ เสฏฐวิวรรธน์ (2540)

ภาพที่ 2.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเวลา (Time Value)และราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน (Stock Price)

(กรณี Call Options ตามแนวคิด Black-Scholes Model)

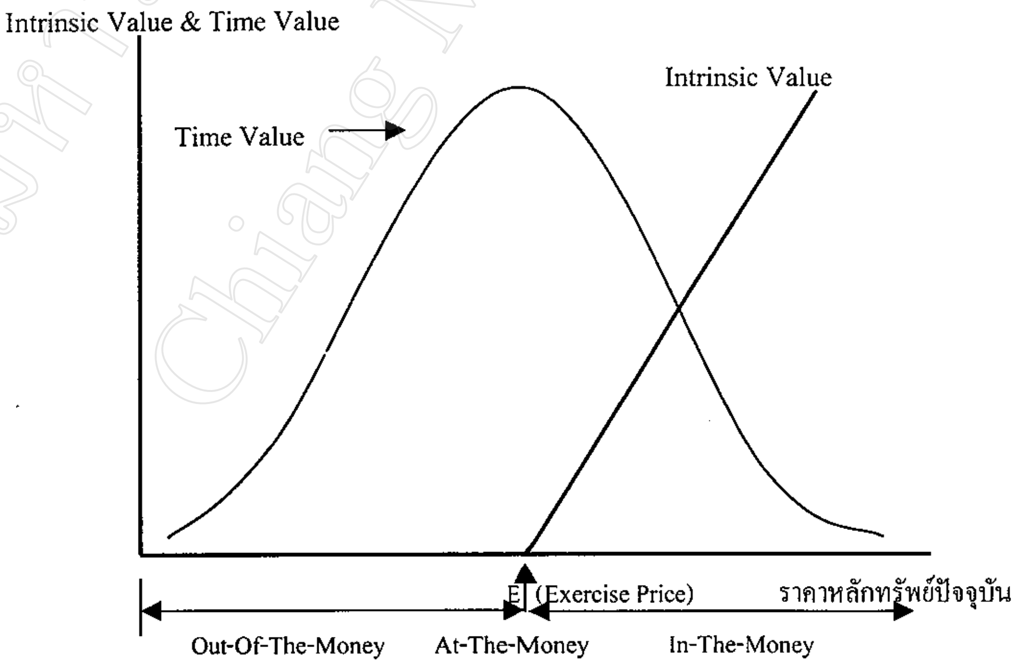

ที่มา : ยงยุทธ์ เสฏฐวิวรรธน์ (2540)

ภาพที่ 2.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าที่แท้จริง(Intrinsic Value)มูลค่าเวลา (Time Value) และราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน (Stock Price)

(กรณี Call Options ตามแนวคิด Black and Scholes Model)

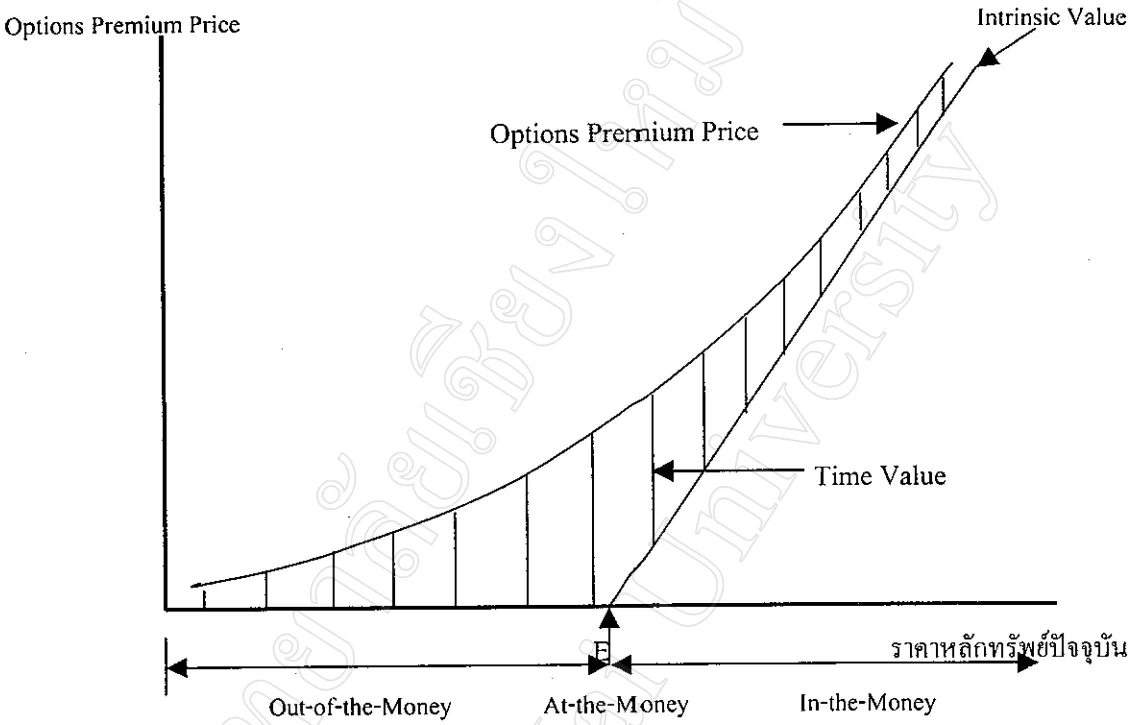

ที่มา : ยงยุทธ์ เสฏฐวิวรรธน์ (2540)

ภาพที่ 2.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ราคา Call Options Premium และราคาหลักทรัพย์ ณ ปัจจุบัน (Stock Price)

2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดราคา Call Options

จากแบบจำลองของ Black and Scholes ที่มีลักษณะ European Call สามารถนำมาหาอนุพันธ์ (differentiate) เทียบกับตัวแปรต่าง ๆ ที่มีส่วนกำหนดราคาของ Call Options ได้แก่ ราคาหุ้นสามัญที่ Call Options นั้นอิงอยู่ (S) ราคาใช้สิทธิ (X) อัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยง (r) ระยะเวลาที่เหลือจนหมดอายุการใช้สิทธิ (τ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนจากหุ้น (σ) เพื่อจะทำให้ทราบถึงว่าปัจจัยแต่ละตัวจะมีผลต่อการกำหนดราคาของ Call Options ไปในทิศทางใดและการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยแต่ละตัวจะส่งผลให้ราคาของ Call Options เปลี่ยนแปลงไปในขนาดเท่าใด ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้ (ณวรา สกุล ณ มรรคา, 2540 : 38-43)

(1) ระดับราคาหุ้นที่ call options นั้นอิงอยู่ (S)

หาอนุพันธ์ของแบบจำลอง Black and Scholes เมื่อเทียบกับระดับราคาหุ้นได้ดังนี้คือ

$$\Delta_c = \frac{\partial C}{\partial s} = N(d_1) > 0$$

จากความสัมพันธ์นี้แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้น 1 หน่วย จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง N (d_1) หน่วยในราคาของ Call Options ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าค่า เดลต้า (dalta : Δ_c) ซึ่ง N (d_1) นี้จะมีค่าอยู่ในช่วง $0 \leq N(d_1) \leq 1$ แสดงว่าถ้ามีการเพิ่มขึ้นหรือลดลง ในราคาหุ้น 1 หน่วยจะทำให้มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลง ในราคาของ Call Options น้อยกว่า 1 หน่วยหรืออีกนัยหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงสุทธิในราคา call options จะมีค่าน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงสุทธิในราคาหุ้น และเมื่อทำการหาอนุพันธ์ค่า เดลต้า นี้อีกครั้งจะได้

$$\Gamma_c = \frac{\partial \Delta_c}{\partial s} = \frac{\partial^2 C}{\partial s^2} = \frac{1}{s\sigma\sqrt{\tau}} N'(d_1) > 0$$

โดยที่ $N'(d_1) = \frac{1}{2\sqrt{\pi}} e^{-d_1^2/2}$

จากการหาอนุพันธ์ของเดลต้าเทียบกับราคาหุ้นจะได้ค่า แกมม่า (gamma : Γ) ซึ่งจะมีค่าเป็นบวกเสมอ แสดงว่าถ้าราคาหุ้นเพิ่มขึ้นค่าเดลต้าก็จะเพิ่มขึ้นด้วยนั่นคือเมื่อพิจารณาถึงราคาของ Call Options จะได้ว่าค่าเดลต้าก็คือความชัน (slpoe) ของฟังก์ชั่น C และเมื่อ $\Delta_c \geq 0$ ก็หมายความว่า C เป็นฟังก์ชั่นที่มีการเพิ่มขึ้น (Increasing Function) ใน S นอกจากนั้นแกมม่าซึ่งเป็นอนุพันธ์ของเดลต้าเทียบกับราคาหุ้นจะแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของความชัน ซึ่งการที่ $\Gamma_c > 0$ นี้ ทำให้ทราบว่าความชันมีการเพิ่มขึ้นหรือกล่าวว่าเมื่อราคาหุ้นปรับตัวเพิ่มขึ้นจะทำให้

ราคาของ Call Options เพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจะได้ราคาของ Call Options ที่มีลักษณะ Increasing function ในราคาหุ้น สามารถเขียนรูปแสดงได้โดยนำคุณสมบัติของ Call Options มาเขียนร่วมด้วย ดังภาพที่ 2.7

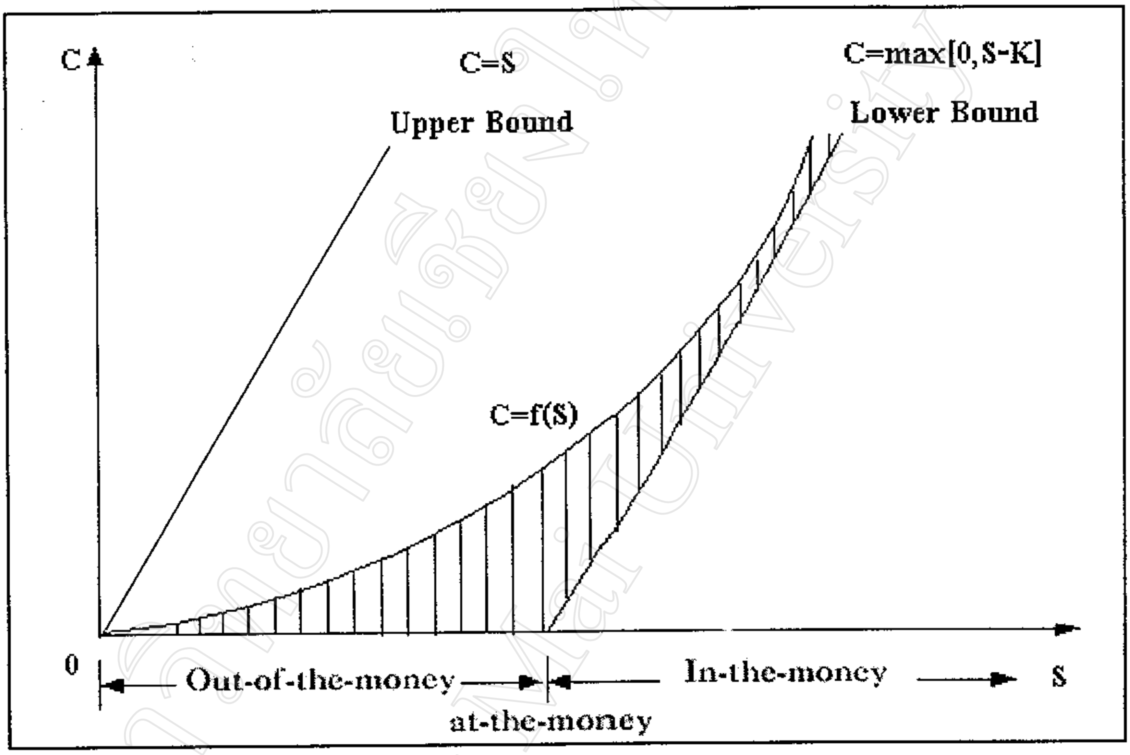

ที่มา : ณวรา สกุล ณ มรรคา (2540)

ภาพที่ 2.7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคา Call Options (C) และราคาหุ้น (S)

จากรูปเส้น C = S คือ เส้นขอบบน (Upper Bound) แสดงถึงราคา Call Options ที่เป็นไปได้สูงสุด จุดที่อยู่เหนือเส้นนี้เป็นจุดที่ราคา Call Options มีราคาสูงกว่าราคาหุ้นซึ่งเป็นราคาที่สูงเกินไป ถ้าต้องการหุ้นตัวนี้ก็สามารถซื้อโดยตรงในตลาดซึ่งจะมีราคาถูกกว่าการซื้อ Call Options เพื่อนำไปใช้สิทธิแลกซื้อหุ้น ดังนั้นราคา Call Options ควรจะลดลงมาอยู่ไม่เกินเส้นขอบบนนี้ ส่วนเส้น C = max [O, S-K] เป็นเส้นขอบล่าง (Lower Bound) แสดงถึงราคา Call Options ที่เป็นไปได้ต่ำสุด หรือแสดงถึงมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) ของ Call Options นั้น จุดที่ต่ำกว่าเส้นขอบล่างนี้จะแสดงถึงราคา Call Options ที่ต่ำเกินไป การซื้อ Call Options ณ ระดับราคานี้จะทำให้สามารถทำกำไรให้กับผู้ซื้อได้ ดังนั้นจะมีผู้ต้องการซื้อ Call Options นี้มากขึ้นจนทำให้ราคาขยับสูงขึ้นจนอยู่บนเส้นหรือเหนือเส้นขอบล่างขึ้นไป เส้น C = f(S) หาได้จากความสัมพันธ์

ตามแบบจำลอง Black and Scholes ซึ่งจะแสดงถึงราคา Call Options ที่ควรจะเป็นตามทฤษฎีและยังแสดงถึงความสัมพันธ์ของราคา Call Options ที่มีความสัมพันธ์ลักษณะ Increasing Convex ในราคาหุ้น จะเห็นว่าราคาของ Call Options ในทางทฤษฎีจะอยู่ในช่วงขอบบนและขอบล่างนี้ ส่วนที่แรเงาคือมูลค่าอันเนื่องมาจากเวลาที่เหลือ หรือเรียกว่ามูลค่าตามเวลา (Time Value) ซึ่งก็เป็นตัวแทนของโอกาสในการที่จะใช้สิทธิหรือทำกำไร จากการถือ Call Options จนกว่า Call Options นี้จะหมดอายุการใช้สิทธิ สามารถเขียนความสัมพันธ์ของราคา Call Options ได้ดังนี้

C = Intrinsic Value + Time Value

โดยที่ Intrinsic Value = S – K

ณ บริเวณที่ราคาหุ้นอยู่ต่ำกว่าราคาใช้สิทธิ หรือมีลักษณะ Out-Of-The-Money จะเห็นว่า Call Options จะมีราคาเนื่องจากมูลค่าเวลา ส่วนในกรณีที่ In-The-Money ราคาของ Call Options จะประกอบไปด้วยมูลค่าที่แท้จริง หรือส่วนต่างระหว่างราคาหุ้นกับราคาใช้สิทธิและมูลค่าตามเวลา ดังนั้นราคาซื้อขาย Call Options จะเกิดขึ้นได้เสมอไม่ว่า Call Options นั้นจะอยู่ในช่วง Out-Of -The-Money , At -The - Money หรือ In - The - Money

(2) ราคาใช้สิทธิ (K)

ความสัมพันธ์ระหว่างราคา Call Options กับราคาใช้สิทธิแสดงได้โดยการหาอนุพันธ์แบบจำลอง Black and Scholes เทียบกับราคาใช้สิทธิ

$$\frac{\partial C}{\partial K} = -e^{-r\tau} N(d_2) < 0$$

แสดงว่า ถ้าราคาใช้สิทธิสูงขึ้นจะทำให้ราคาของ Call Options ลดลง เพราะว่าราคาใช้สิทธิก็คือต้นทุนในการใช้สิทธิเพื่อที่จะซื้อตัวหุ้นนั่นเอง เมื่อราคาใช้สิทธิสูงขึ้นเนื่องจากโอกาสที่ราคาหุ้นสามัญจะสูงกว่าราคาใช้สิทธิที่กำหนดไว้จะน้อยลง อนุพันธ์ที่ได้มีค่าเป็นลบแสดงว่าถ้ามีการเพิ่มขึ้นของราคาใช้สิทธิ 1 หน่วย จะทำให้ราคา Call Options มีการลดลงเป็นสัดส่วนเท่ากับ $e^{-r\tau} N(d_2)$

(3) อัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยง (r)

ถ้าอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น จะทำให้ราคาของ Call Options นั้นเพิ่มสูงขึ้นด้วย เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยงจะทำให้มูลค่าปัจจุบันของราคาใช้สิทธิลดลงสามารถแสดงในรูปความสัมพันธ์ที่ว่าราคาของ Call Options จะต้องมากกว่าหรือเท่ากับราคาหุ้นลบด้วยมูลค่าปัจจุบันของราคาใช้สิทธิได้ดังนี้

$$C \geq S - Ke^{-r\tau}$$

ซึ่งแสดงให้เห็นถึงว่าอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าปัจจุบันของราคาใช้สิทธิที่ต้องจ่ายเมื่อมีการใช้สิทธิมีค่าลดลง ซึ่งเปรียบเสมือนว่าเราใช้สิทธิซื้อหุ้นสามัญได้ถูกลง ดังนั้นราคาของ Call Options นั้นก็จะเพิ่มขึ้น สามารถแสดงในรูปของอนุพันธ์ของแบบจำลอง Black and Scholes เทียบกับ r ได้ดังนี้

$$\frac{\partial C}{\partial r} = \tau Ke^{-r\tau} N(d_2) > 0$$

จะเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยงและราคา Call Options จะเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยง 1 หน่วย จะทำให้ราคา Call Options เปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเท่ากับ $\tau Ke^{-r\tau} N(d_2)$

(4) ระยะเวลาที่เหลือจนหมดอายุการใช้สิทธิ (τ)

ถ้ามีระยะเวลาเหลือที่จะใช้สิทธิมากจะทำให้ Call Options นั้นมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำกำไรจากโอกาสที่ Call Options นั้นจะอยู่ในช่วง In-The-Money ส่วนถ้า Call Options จะหมดอายุใช้สิทธิแล้วยัง Out-Of-The-Money อยู่ก็จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ที่ถือ Call Opions นั้นเนื่องจากไม่มีข้อผูกพันว่าจะต้องทำการใช้สิทธิ ดังนั้นก็เพียงแต่ปล่อยให้ Call Options นั้นหมดอายุไป จะเห็นว่าระยะเวลาที่เหลือของ Call Options ยิ่งมากเท่าใดก็จะให้ผลในทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ถือ Call Options เนื่องจากจะมีโอกาสในการทำกำไรถ้าราคา Call Options อยู่ในช่วง In-The-Money ในขณะที่สามารถป้องกันความสูญเสียในกรณีที่ Out-Of-The-Money ได้โดยไม่ต้องใช้สิทธิได้ดังนี้

$$\frac{\partial C}{\partial \tau} = \frac{S\sigma}{2\sqrt{\tau}} N'(d_1) + Ke^{-r\tau} \tau N(d_2) > 0$$

เมื่อ $N'(d_1) = \frac{1}{2\sqrt{\pi}} e^{-d_1^2/2}$

จากอนุพันธ์ที่มีค่าเป็นบวกแสดงว่าถ้าระยะเวลาที่เหลือมีมากจะทำให้ราคาCall Options ยิ่งสูงขึ้น และสามารถแสดงถึงค่า เทต้า (theta : (-)) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในรูป (-) = - ($\partial C/\partial \tau$) แสดงถึงว่าเมื่อระยะเวลาที่เหลือจนหมดอายุการใช้สิทธิลดลงจะทำให้ราคา Call Options ลดลงด้วย เนื่องจากมูลค่าเวลาของ Call Options นั้นมีน้อยลง

(5) ค่า Volatility (σ)

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราผลตอบแทนทบต้นอย่างต่อเนื่องจากหุ้นที่ใช้แทนค่าในแบบจำลอง Black and Scholes จะมีหน่วยเป็นต่อปีซึ่งเรียกว่า Volatility และถูกสมมุติให้มีค่าคงที่ตลอดจนระยะเวลาที่เหลือจนกระทั่ง Call Options นั้นหมดอายุการใช้สิทธิ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้คาดหวัง (Unexpected Change) ของขนาดการเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้น แสดงว่า ราคาหุ้นจะมีการเปลี่ยนแปลงในขนาดที่คาดคิดไว้ตลอดอายุของ Call Options นั้น แม้ว่า Volatility ของราคาหุ้นที่มากจะทำให้ Call Options ตัวนั้นมีความเสี่ยงสูง แต่ Volatility ที่มากกลับเป็นผลดีต่อผู้ที่ถือ Call Options นั้น เนื่องจาก Volatility ที่มากขึ้นนั้นจะสามารถให้ผลท้ายสุดในลักษณะที่ได้กำไรมากขึ้น หรือผลในลักษณะที่ทำให้ขาดทุนมากขึ้น แต่การถือ Call Options ไว้สามารถป้องกันและจำกัดความสูญเสียในกรณีที่ไม่ต้องการได้ ในกรณีของ Call Options Volatility ที่มากขึ้นย่อมทำให้โอกาสที่จะ In-The-Money และ Out-Of-The-Money มากขึ้น ถ้าผลท้ายสุด Call Options ที่ถือไว้นั้น Out-Of-The-Money ผู้ที่ถือ Call Options นั้นก็เพียงแต่ไม่ต้องใช้สิทธิและปล่อยให้ call options หมดอายุไป แต่ถ้าผลท้ายสุดเป็น In-The-Money ก็สามารถทำกำไรจาก Call Options นี้ได้ ดังนั้น Volatility ที่มากขึ้นจะทำให้ราคา Call Options สูงขึ้น ดังแสดงได้ในรูปความสัมพันธ์ของอนุพันธ์แบบจำลอง Black and Scholes เทียบกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนจากหุ้นดังนี้

$$\frac{\partial C}{\partial \sigma} = S\sqrt{\tau}\, N'(d_1) > 0$$

เมื่อ $N'(d_1) = \frac{1}{2\sqrt{\pi}} e^{-d_1^2/2}$

จะเห็นว่าถ้า Volatility ของราคาหุ้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้ราคา Call Options เพิ่มขึ้นหรือลดลง ด้วยสัดส่วน $S\sqrt{\tau}\, N'(d_1)$

ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดราคา Call Options ทั้ง 5 ปัจจัยที่ปรากฏอยู่ในแบบจำลอง Black and Scholes นี้ ปัจจัยหรือตัวแปรที่สามารถนำข้อมูลพื้นฐานมาแทนค่าได้โดยตรงได้แก่ ราคาตลาดของหุ้น (S) , ราคาใช้สิทธิ (K) , อัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยง (r) ซึ่งอาจใช้อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นของธนาคาร หรืออัตราดอกเบี้ยของพันธบัตรรัฐบาลหรือพันธบัตรคลังมาเป็นตัวแทน, ระยะเวลาที่เหลือจนหมดอายุการใช้สิทธิ (τ) แต่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนจากหุ้น (σ) หรือ Volatility ของราคาหุ้นเป็นตัวแปรที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในข้อมูลพื้นฐาน แต่ต้องทำการคำนวณขึ้นมาโดยอาจคำนวณจากข้อมูลในอดีต โดยมีข้อสมมุติว่าค่าที่คำนวณได้จะต้องมีความสามารถในการทำนายอนาคตได้อย่างถูกต้อง (Perfect Forecast) ซึ่งอาจไม่เป็นจริงในทางปฏิบัติ ดังนั้นการคำนวณหาค่า Volatility ของราคาหุ้นในอนาคตนี้ต้องใช้ความระมัดระวังและต้องใช้วิธีการคำนวณที่เหมาะสมเพื่อความถูกต้องที่มากขึ้น เนื่องจากเมื่อนำไปแทนค่าในแบบจำลอง Black and Scholes แล้ว Volatility ของราคาหุ้นที่คลาดเคลื่อนอาจทำให้แบบจำลองประเมินราคาของ Call Options ได้สูงหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

ตารางที่ 2.2 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อมูลค่าตราสารสิทธิ

ปัจจัยที่มีผล	ผลของการเพิ่มขึ้นของปัจจัย	
	สิทธิซื้อ	สิทธิขาย
1. ราคาหุ้นสามัญ	เพิ่มขึ้น	ลดลง
2. ราคาใช้สิทธิ	ลดลง	เพิ่มขึ้น
3. ระยะเวลาที่เหลืออยู่จนถึงวันหมดอายุ	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
4. ความแปรปรวนของราคาหุ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น
5. อัตราดอกเบี้ย	เพิ่มขึ้น	ลดลง

ที่มา : สถาบันฝึกอบรม สมาคมบริษัทหลักทรัพย์

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนัย วนรัตน์วิจิตร (2539) ได้ทำการศึกษาการประเมินราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ มีวัตถุประสงค์เพื่อคำนวณหาราคาของใบสำคัญแสดงสิทธิ ตามแบบจำลอง Black-Scholes ซึ่งประกอบด้วย 3 แบบจำลองคือ Original Black-Scholes และ Modified Black-Scholes โดยทำการศึกษาในใบสำคัญแสดงสิทธิของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่เข้ามาทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 18 หลักทรัพย์ การประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของทั้ง 3 แบบจำลองใช้การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาด ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดแบบสัมบูรณ์และค่าเฉลี่ยความผิดพลาดแบบยกกำลังสองของราคาที่คำนวณได้จากแบบจำลองกับราคาตลาดของใบสำคัญแสดงสิทธิ

การศึกษาพบว่า แบบจำลอง Original Black-Scholes นั้นเมื่อใช้ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานต่อปีที่ได้จากการใช้ราคาปิดรายวันของหุ้นสามัญที่เกี่ยวข้องกับใบสำคัญแสดงสิทธิในช่วง 330 วันก่อนหน้า และใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ สามารถพยากรณ์ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิได้ดีที่สุด โดยจะพิจารณาเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดและค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดแบบสัมบูรณ์ของแต่ละแบบจำลองกับราคาตลาดของใบสำคัญแสดงสิทธิ

เสกสรร เสริมพงศ์ (2539) ได้ทำการศึกษาศักยภาพของประเทศไทยในการพัฒนาตราสารล่วงหน้าที่อิงดัชนีหลักทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่ใช้วัดศักยภาพสำหรับการพัฒนาตราสารล่วงหน้าที่อิงดัชนีหลักทรัพย์ในประเทศไทย กลไกการทำงาน รูปแบบต่าง ๆ ของการหาดัชนีหลักทรัพย์และเปรียบเทียบตลาดตราสารล่วงหน้าที่อิงหลักทรัพย์ในประเทศที่ประสบความสำเร็จ

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะจัดตั้งตลาดตราสารล่วงหน้าที่อิงดัชนีหลักทรัพย์โดยวัดจากอัตราการหมุนเวียนของตลาดหลักทรัพย์ อัตราการเจริญเติบโตของตลาดหลักทรัพย์เปรียบเทียบกับ GDP และความต้องการของประชาชนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังพบว่าสัญญาล่วงหน้าที่อิงกับดัชนีราคาหุ้นมีความเสี่ยงสูงขณะที่ผลตอบแทนก็สูงตาม

ณวรา สกุล ณ มรรคา (2540) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองการประเมินราคาวอร์แรนต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการประเมินราคาวอร์แรนท์โดยใช้แบบจำลอง Black and Scholes ประเมินราคาวอร์แรนท์ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปได้แก่ การคำนวณค่า Volatility การเลือกช่วงเวลาย้อนหลังในการคำนวณค่า Volatility และการเลือกวิธีการปรับปรุงแบบจำลอง และเพื่อวัดความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อน และค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนแบบสมบูรณ์โดยใช้ข้อมูลวอร์แรนท์ที่จดทะเบียน

ในตลาดหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลรายวันจากเดือนมิถุนายน 2536 ถึงเดือนธันวาคม 2538 จากวอร์แรนท์ของ 32 บริษัท

ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองส่วนมากจะประเมินราคาวอร์แรนท์ได้ต่ำกว่าราคาวอร์แรนท์ตามราคาตลาดทำให้มีจำนวนวอร์แรนท์ที่ Overvalue มากกว่าจำนวนวอร์แรนท์ที่ Undervalue ยกเว้นในแบบจำลอง Black and Scholes แบบดั้งเดิมและแบบจำลองที่มีการปรับปรุงผลกระทบด้านการเปลี่ยนแแปลงโครงสร้างทุน

ผลการศึกษาด้านความสามารถในการพยากรณ์ในแบบจำลองพบว่าการใช้วิธีการคำนวณ Volatility จากราคาสูงสุดและต่ำสุดรายวัน Volatility ควรใช้ช่วงระยะเวลาย้อนหลังตั้งแต่ 360 วันขึ้นไปและการปรับปรุงแบบจำลองควรนำผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทุนเข้ามาปรับปรุงแบบจำลองจะทำให้การพยากรณ์ของแบบจำลองดีขึ้น

จิตติ ธรรมอำนวยสุข (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ตราสารอนุพันธ์กับการพัฒนาตลาดการเงินไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทของตราสารอนุพันธ์ต่อการพัฒนาตลาดการเงินไทย

การค้นคว้านี้มีวิธีการศึกษาในเชิงพรรณา โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิทางเศรษฐกิจและการเงินจาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลจากนายหน้าค้าหลักทรัพย์ บทความในวารสารและหนังสือพิมพ์ และหนังสืออ้างอิงทั้งในประเทศและต่างประเทศในช่างระยะเวลาระหว่าง มกราคม 2536 ถึง ตุลาคม 2540 โดยยึดหลักเกณฑ์จากบทศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับ Futures และ Options ของสำนักงานวิจัยและพัฒนาตลาดทุนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาสามารถสรุปสาระสำคัญที่ทำการศึกษาได้ 4 ประการคือ

ประการที่ 1 ระหว่างตราสารล่วงหน้าและตราสารสิทธิ ตราสารที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาตลาดการเงินไทยในช่วงแรกของการมีตราสารอนุพันธ์นั้น ควรใช้ตราสารล่วงหน้าก่อนเนื่องจากมีลักษณะของตราสารมุ่งป้องกันความเสี่ยงมากกว่าตราสารสิทธิที่มุ่งถึงการเก็งกำไรจากเงินลงทุนจำนวนน้อย หลังจากผู้เกี่ยวข้องเข้าใจถึงตราสารล่วงหน้า เป็นอย่างดีและทราบถึงบทบาทของตราสารอนุพันธ์ในตลาดการเงินมากขึ้น จึงนำตราสารสิทธิมาใช้

ประการที่ 2 สินทรัพย์พื้นฐานที่มีความเหมาะสมในตลาดการเงินไทยในปัจจุบัน คือ อัตราดอกเบี้ยบนตราสารหนี้ระยะสั้นของตั๋วแลกเงินที่รับรองโดยธนาคาร (Bankers' Acceptance) และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาเทียบกับเงินบาท ส่วนอัตราดอกเบี้ยบนตราสารหนี้ระยะยาวและดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ยังไม่มีความเหมาะสมในตลาดการเงินไทย

ประการที่ 3 ในการจัดให้มีตราสารอนุพันธ์พบว่ามีอุปสรรคปัญหาและแนวทางแก้ไขที่สำคัญ ๆ คือ ด้านกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ของการซื้อขายตราสารอนุพันธ์ ควรยกร่างกฎหมายขึ้นมาควบคุมการซื้อขาย เช่น ยกเลิกการห้ามทำ Short –Sale ด้านมาตรฐานระบบบัญชีและการชำระเงิน จัดให้มีหน่วยงานที่คอยกำกับดูแลให้ความรู้ในการบริหารความเสี่ยงเพื่อรักษาสัดส่วนของกลุ่มป้องกันความเสี่ยง (Hedger) และกลุ่มนักเก็งกำไร (Speculator)

ประการสุดท้าย ในการนำตราสารอนุพันธ์มาใช้พบว่ามีผลกระทบและวิธีป้องกันที่สำคัญ ๆ คือ การที่คู่ค้าไม่ปฏิบัติตามสัญญาควรมีการกำหนดวงเงิน (Margin) ในการซื้อขาย การเปลี่ยนแปลงราคาจากภาวะตลาดที่ผันผวน ควรมีการชำระบัญชีโดยต้องปรับราคาตามตลาด (Mark-To-Market) การขาดประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในหรือระบบสารสนเทศ (Information System) ควรนำระบบคอมพิวเตอร์ฐานข้อมูลมาใช้ ส่วนผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาและไม่สามารถส่งมอบสินทรัพย์ได้ตามกำหนดเวลาที่กำหนด ควรจัดให้มีสถาบันทางกฎหมายคอยควบคุมดูแลรายละเอียดในสัญญาและจัดให้มีหลักประกันที่สามารถเรียกร้องได้

เกรียงไกร ไชยศิริวงศ์สุข (2542) ได้ศึกษาการประเมินมูลค่าตราสารสิทธิโดยใช้ทฤษฎี Black – Scholes Model และ Binomial Model โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน คือ 1. ขอบเขตของตราสารสิทธิที่ไม่มีโอกาสสร้างกำไรโดยปราศจากความเสี่ยง 2. วิธีการประเมินมูลค่าตราสารสิทธิของสินทรัพย์อ้างอิงสามประเภท ได้แก่ ราคาหุ้นสามัญ , อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และอัตราดอกเบี้ย โดยใช้แบบจำลอง Black – Scholes และ แบบจำลอง Binomial 3. ศึกษาการวิเคราะห์ความไหวตัวทั้ง 5 ค่าอันประกอบด้วย อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาตราสารสิทธิเมื่อเทียบกับราคาสินทรัพย์อ้างอิง (ค่า Delta) , อัตราการเปลี่ยนแปลงของค่า Delta เมื่อเทียบกับราคาสินทรัพย์อ้างอิง (ค่า Grmma) , อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาตราสารสิทธิเมื่อเทียบกับความผันผวน (ค่า Lambda) , อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาตราสารสิทธิเมื่อเทียบกับระยะเวลาจนถึงวันสิ้นสิทธิ (ค่า Theta) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาตราสารสิทธิเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยง (ค่า Rho) ที่มีผลกระทบต่อมูลค่าตราสารสิทธิ 4. การประเมินมูลค่าตราสารสิทธิ โดยใช้โปรแกรม Option ที่พัฒนาขึ้นโดย Robert W.Kolb (1997) ในการศึกษา

ผลการศึกษาในส่วนที่ 1 ทำให้ทราบถึงเงื่อนไขของขอบเขตตราสารสิทธิที่เหมาะสม หากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จะทำให้เกิดการสร้างกำไรโดยปราศจากความเสี่ยงได้ (Arbitrage) และพบว่าการทำกำไรสามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น

ผลการศึกษาในส่วนที่ 2 จากการศึกษาพบว่า แบบจำลอง Black – Scholes นิยมนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินมูลค่าตราสารสิทธิที่อ้างอิงจากราคาหุ้นสามัญและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสำหรับแบบจำลอง Binomial นิยมนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินมูลค่าตราสารสิทธิที่อ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ย

ผลการศึกษาในส่วนที่ 3 สามารถสรุปได้ 2 ลักษณะคือ 1. ในกรณีที่เป็นการวิเคราะห์ความไหวตัวที่มีผลกระทบต่อมูลค่าตราสารสิทธิชนิดสิทธิในการซื้อ (Call Options) ของสินทรัพย์อ้างอิงทั้ง 3 ประเภท พบว่า ค่า Delta , ค่า Gamma , ค่า Lambda และค่า Theta มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรง สำหรับค่า Rho ยังไม่สามารถสรุปได้ ขึ้นอยู่กับประเภทของสินทรัพย์อ้างอิง 2. ในกรณีที่เป็นการวิเคราะห์ความไหวตัวที่มีผลกระทบต่อมูลค่าตราสารสิทธิ ชนิดสิทธิในการขาย (Put Options) ของสินทรัพย์อ้างอิงทั้ง 3 ประเภท พบว่า ค่า Gramma , ค่า Lambda และค่า Theta มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรง ซึ่งตรงกันข้ามกับ ค่า Delta และค่า Rho ที่มีความสัมพันธ์แบบแปรผกผัน

ผลการศึกษาในส่วนที่ 4 จากการศึกษาเมื่อนำเอาโปรแกรม Option มาใช้ พบว่าเป็นโปรแกรมที่สามารถใช้ในการประเมินมูลค่าตราสารสิทธิที่อ้างอิงจากราคาหุ้นสามัญ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ได้อย่างถูกต้องและเข้าใจได้ง่าย